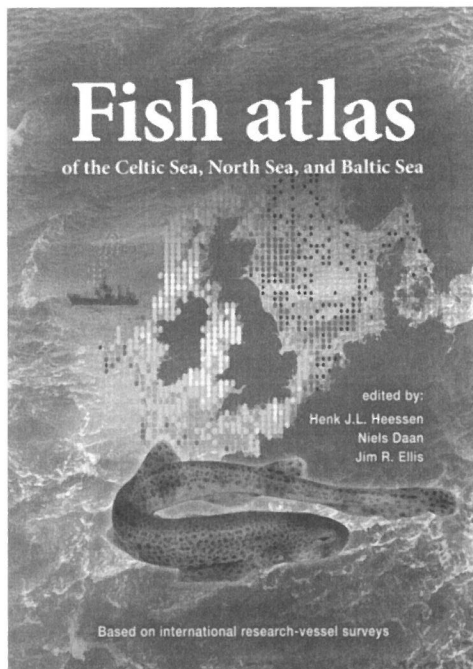

Boekbespreking Henk J.L. Heessen, Niels Daan, Jim R. Ellis (editors), 2015. Fish Atlas of the Celtic Sea, North Sea and Baltic Sea. KNNV, 572 p. ISBN: 9789050115377, A4-formaat, € 79,50

Dit is een schitterend boek op groot formaat over de vissen van de West-Europese zeeboord. De website van de uitgever, de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging omschrijft deze uitgave zo: "Het eerste complete overzicht van alle mariene vissoorten van de Noordzee, Oostzee en Ierse Zee. Europees onderzoek richt zich met name op commercieel interessante zeevissen. Deze atlas presenteert de actuele gegevens van alle West-Europese vissoorten van 1977 tot 2013."

Zonder de pret te willen bederven, maar dat is het niet of toch niet helemaal. Het is een boek gebaseerd op de internationale bestandsopnames van de commerciële vissoorten, uitgevoerd door visserijbiologen op onderzoeksschepen, zoals ook de ondertitel aangeeft.

Bestandsopnames worden gemaakt aan de hand van wetenschappelijke visserij: "Based on international research-vessel surveys". Daarbij vist men op een gestandaardiseerde manier en analyseert men de vangst. De gebruikte methode van vissen was het sleepnet (zowel bordenvisserij als boomkor), omdat dat ook de belangrijkste methode van de professionele visserij is. Deze bestandsopnames dienen om de grootte van visstocks te kunnen schatten en voorspellingen te doen over de stockgrootte van de komende jaren, de basis voor de later aan de visserij toegekende visquota. Dergelijke monitoring doet men al verscheidene decennia lang. 70000 trekken werden zo geanalyseerd voor dit boek en informatie over een 200-tal vissoorten meegegeven. Dat is veel meer dan het aantal puur commerciële soorten, maar minder dan "alle mariene vissoorten".

De drie coördinatoren zijn ervaren visserijbiologen: Dr. Henk Heessen en Dr. Niels Daan werken bij IMARES in IJmuiden. Dr. Jim Ellis bij CEFAS in Lowestoft (UK). Daarnaast werkten 25 van hun internationale collega's mee aan de teksten.

In de inleiding worden de visserijonderzoeksfaciliteiten en onderzoeksgroepen van IJmuiden (NL), Aberdeen (Schotland), Lowestoft (Engeland), Belfast (Noord-Ierland), Bergen (Noorwegen), Galway (Ierland), Santander (Spanje) en Boulogne (Frankrijk)

bedankt voor hun medewerking, benevens nog een rist individuele wetenschappers en co-auteurs van de teksten over de verschillende soorten. Vreemd genoeg wordt ons eigen ILVO van Oostende niet vermeld, evenmin als individuele Belgen. Heeft ons vaderland dan niet meegewerkt? We houden het er hier op dat de centrale databank van de bestandsopnamen gehuisd is bij ICES (Kopenhagen, Denemarken), waar allicht ook de Belgische (en Duitse en Deense) gegevens in opgeslagen zijn. De wateren van de drie laatste naties vallen onder de geografische gebieden die beschreven worden, behorend tot het Noordwest-Europese continentale plat: de omgeving van de Britse eilanden (Noordzee, Kanaal, Bristol Kanaal, Ierse Zee, Keltische Zee, westkust van Ierland en Schotland...) en de Oostzee. De waterdiepte van de proefvisserij overschrijdt de 200 meter niet.

De bulk van het boek wordt ingenomen door de soortbesprekingen, 78 in totaal. Soms worden soorten samengenomen, omdat ze op dek moeilijk te determineren zijn in grote hoeveelheden, of omdat sommige onderzoeksgroepen dergelijke soortgroepen al langer hanteren; zo bijv. elft en fint samen, de vijfdradige meunen, de koornaarvissen, de harders, de zandspieringen (incl. smelt), de zeenaalden, de roodbaarzen, de grote grondels, de kleine grondels...

Telkens wordt een foto meegegeven van de soort in kwestie en een bondige tekst van de biologische kennis en toestand omtrent identificatie, verspreiding, leeftijdsopbouw, voortplanting, migratiepatronen, de plaats in het voedselweb (trofisch niveau), de exploitatie.

Per soort of soortgroep worden ook kaartjes (het is tenslotte een atlas) gepresenteerd over de verspreiding, soms kwalitatief (aan-/afwezigheid), maar vaak ook kwantitatief (talrijkheid, dichtheid aan de hand van een kleurcode). Er is een hemelsbreed verschil tussen de ene en de andere soort stippen: het voorkomen van een soort als grote zeldzaamheid en een jaarrond of seizoenale talrijke soort. De kwantatieve kaartjes gebruiken het aantal gevangen exemplaren per uur visserij als werkeenheid. Soms zijn er meerdere kaartjes, waarbij de informatie wordt opgesplitst volgens grootteklasse of tijdsperiode, Grafieken vervolledigen dikwijls het beeld: over de dieptedistributie, de lengteklassen, het seizoenaal voorkomen, de trend van de stock(s) over de jaren in bepaalde gebieden.

Een dergelijk enorm volume is (natuurlijk?) niet vrij van fouten: nota bene een literatuurreferentie naar landgenoten (Nijssen & de Groot, 1974, p.483) is niet terug te vinden in de bibliografische overzichten achteraan. Gelukkig staat er op p.496 een fotootje bij, zodat ik kan zien wat die "black-bagged gulls" zijn: geen zwartzakmeeuwen, maar mantelmeeuwen.

Het boek is niet alleen geschreven voor visserijbiologen en marien biologen, maar voor iedereen met interesse voor zeevissen, van natuurliefhebber, diepzeeduiker en aquariumhouder tot professionele chef-kok en de milieubewuste consument.

Het is een goudmijn op het vlak van verspreiding en dichtheid van de courante vissoorten in ons zeegebied en de trends in hun (beviste) populaties. Warm aanbevolen.

Guido Rappé